

FREDRIKSTAD KOMMUNE

Heidi Femmen

Forvaltningsplan for friluftslivsområder og statlig sikrede friluftslivsområder 2023–2026

Vedtatt av bystyret 07.09.2023

Forord

Fredrikstad kommune skal arbeide for å sikre et bynært friluftsliv og sammenhengende ferdselsmuligheter langs elv og kyst. Vi skal arbeide for å opprettholde og utvikle grønne korridorer fra elva til marka, og opprettholde og tydeliggjøre markagrensen. I tillegg skal vi arbeide for å fremme god tilgjengelighet og et aktivt friluftsliv i nærområdene, langs kysten og i marka.

Fredrikstad kommune har drifts- og tilsynsansvar for mange naturområder som utgjør viktige områder for friluftsliv. Denne forvaltningsplanen omhandler de fleste friluftslivsområdene som forvaltes av Fredrikstad kommune. Prinsipper for naturvennlig tilrettelegging skal være retningsgivende for forvaltning av friluftslivsområdene

Planen har som mål å opprettholde og utvikle et variert friluftslivstilbud i Fredrikstad kommune. Vi skal ivareta områder med tilnærmet «urørt» natur, og vi skal utvikle og fremme utvalgte friluftslivsområder, og gjøre disse mer tilgjengelig for allmennheten.

Ordliste

Friluftslivsområder: Områder i og ved naturområder hvor det i varierende grad er tilrettelagt for opphold, friluftsliv og aktivitet. Enkle anlegg med natur, tregrupper, gress, benker mm.

Statlig sikrede friluftslivsområder: Et område karakteriseres som sikret når det offentlige (stat, kommune/friluftsråd eller fylkeskommune) har skaffet seg rådighet over arealet som friluftslivsområde ved erverv/kjøp eller ved avtale om varig bruksrett (servituttavtale). Grunneier kan være privat, stat eller kommune. Ved statlig sikring av friluftslivsområder får kommunen vanligvis drifts- og tilsynsansvar for området.

Drift: Vi skiller i denne planen mellom løpende driftsoppgaver, og mer omfattende driftsoppgaver med lengre intervall. Løpende driftsoppgaver er oppgaver som gjøres årlig, dette omfatter rydding, vasking, tilsyn, gressklipping mm. Større driftsoppgaver utføres gjerne med ett eller flere års mellomrom og kan være beising av brygger, grusing av parkeringsplasser eller renovering av installasjoner.

Skjøtsel: Skjøtsel inngår som en del av driften og har fokus på å opprettholde eller oppnå en bestemt natur- eller kulturtilstand i friluftslivsområdet. Dette omfatter tiltak for å kanalisere ferdsel, rydding av vegetasjon, bekjempelse av arter med høy økologisk risiko, revegetering m.m.

Naturmangfold: Naturmangfold er variasjonene av liv som finnes i naturen. Begrepet omfatter biologisk mangfold, landskapsmessig mangfold og geologisk mangfold.

Biologisk mangfold: Omfatter mangfoldet av økosystemer, arter og genetiske variasjoner innenfor artene og de økologiske sammenhengende mellom disse komponentene.

Geologisk mangfold: Det geologiske mangfoldet er en viktig kilde til biologisk mangfold og utgjør variasjonene i berggrunnen, mineraler, løsmasser, landformer og prosessene som skaper dem.

Landskapsmessig mangfold: omfatter landskapets egne særtrekk og utgjør variasjonen av landskapstyper som enten er resultat av naturlige og/eller menneskelige faktorer.

Naturtype: Et ensartet, avgrenset område i naturen som omfatter plante-, sopp- og dyrelivet og tilhørende miljøfaktorer.

Utvalgte naturtyper: En utvalgt naturtype er definert som særlig viktig og skal ha en egen handlingsplan som beskriver hvordan den kan sikres. Utvalgte naturtyper har egen forskrift etter naturmangfoldloven – Forskrift om utvalgte naturtyper (Forskrift om utvalgte naturtyper etter nml.).

Innhold

Forord	2
Ordliste	3
1. Om planen	5
1.1 Overordnede strategier	5
1.2 Mål og omfang	7
1.3 Organisering og medvirkning	7
2. Naturvennlig tilrettelegging	8
2.1 Samle inngrepene	8
2.2 Balanse mellom områder med og uten tilrettelegging	9
2.3 Hensyn til natur- og kulturverdier	10
2.4 Universell utforming	10
2.5 Vurder alternative virkemidler	10
3. Forvaltning og drift av friluftslivsområder	11
3.1 Drift	11
3.1.1 Renovasjon	11
3.1.2 Skjøtsel i friluftslivsområder	11
3.1.3 Frivillige	13
4. Statlig sikrede friluftslivsområder	13
4.1 Formålet med statlig sikring	13
4.2 Sikring av nye friluftslivsområder	14
4.3 Variasjon av tilretteleggingsgrad i statlig sikrede friluftslivsområder	15
4.3.1 Områder med høy grad av tilrettelegging	15
4.3.3 Områder med lav grad av tilrettelegging	15
4.3.2 Områder med middels grad av tilrettelegging	15
4.4 Oversikt over tilretteleggingsbehov i statlig sikrede friluftslivsområder	16
5. Vanlige friluftslivsområder	18
5.1 Variasjon av tilretteleggingsgrad i vanlige friluftslivsområder	19
5.1.1 Områder med høy grad av tilrettelegging	19
5.1.2 Områder med middels grad av tilrettelegging	19
5.1.3 Områder med lav grad av tilrettelegging	19
5.2 Oversikt over tilretteleggingsbehov i vanlige friluftslivsområder i Fredrikstad kommune	20
6. Litteratur	21

1. Om planen

1.1 Overordnede strategier

FNs bærekraftsmål er verdens felles arbeidsplan for å sikre global bærekraft. Forvaltningsplan for friluftslivsområder støtter spesielt opp under bærekraftsmål 3, 11 og 15.

- Bærekraftsmål 3: *God helse og livskvalitet*
- Bærekraftsmål 11: *Bærekraftige byer og lokalsamfunn*
- Bærekraftsmål 15: *Livet på land*

Fredrikstad kommune følger opp bærekraftsmålene gjennom kommuneplanens samfunnsdel, hvor nevnte punkter er sentrale i forhold til planen.

Denne planen tar inn i seg disse verdiene og danner grunnlag for prioritering av ressursbruk i planperioden 2023–2026.

Formålet med planen er å gi en oversikt over planlagte tiltak på friluftslivsområder, og en langsiktig kartlegging av nødvendige og ønskelige tilretteleggingstiltak.

Planen er avgrenset til å omhandle områder i og ved naturområder hvor det i varierende grad er tilrettelagt for opphold, friluftsliv og aktivitet.

Planen skal realiseres gjennom strategiske grep i tiltaksdelen i kapittel 3, 4 og 5 samt vedlegg (slik gjør vi det).

Slik vil vi ha det:

Alle bor godt i rause og aktive lokalsamfunn

Alle opplever trygghet, mestrer hverdagen og har flere aktive leveår med god helse og trivsel

Fredrikstad er en grønn by, hvor ansvarlig produksjon og forbruk prioriteres

Slik gjør vi det:

Legge til rette for lek, aktivitet, kulturtilbud, naturopplevelser og fritidstilbud.

Sikre arealer og planlegge for gode grøntområder, friluftsområder, møteplasser og infrastruktur, gjennom blant annet universell utforming, som er tilgjengelig for alle.

Legge til rette for at folk tar sunne valg.

Styrke kunnskapen om, og hensynet til, naturmangfoldet.

Sikre at innbyggerne har frisk luft, rent vann, fredfylte og stille områder

Sikre og ivareta grønne korridorer fra elva til marka, et bynært friluftsliv, og sammenhengende turmuligheter langs elv og kyst.

1.2 Mål og omfang

Hensikten med planen er å gi en oversikt over planlagte tiltak på friluftslivsområder og en langsiktig kartlegging av nødvendige og ønskelige tilretteleggingstiltak. Planen skal legge føringer for hvordan kommunen skal ivareta og tilrettelegge friluftslivsområder etter nasjonale prinsipper om naturvennlig tilrettelegging for friluftsliv.

Spesielt viktige områder for friluftsliv er innarbeidet i kommuneplanen, med arealformål grøntstruktur og LNF-områder med hensynssone friluftsliv.

Forvaltning av friluftslivsområder i denne planen er avgrenset til å omhandle områder i og ved naturområder, hvor det i varierende grad er tilrettelagt for opphold, friluftsliv og aktivitet.

Forvaltningsplanen omhandler tilrettelegging, drift og vedlikehold av friluftslivsområder i skog, ved kysten og i skjærgården. De sjøbaserte friluftslivsområdene er områder som inngår i Skjærgårdsparken i Fredrikstad kommune og driftes av kommunens egen skjærgårdstjeneste.

Planen omhandler ikke forvaltning av:

- Turveier, turstier, lysløyper, kyststien eller Glommastien
- Parker, lekeplasser, nærmiljøanlegg eller idrettsanlegg

Planen skiller mellom vanlige friluftslivsområder og statlig sikrede friluftslivsområder.

Hovedforskjellen mellom disse områdene er at de statlig sikrede har et sterkere vern og at kommunen kan søke om statlig tilskudd til tilrettelegging.

Planen tar utgangspunkt i nasjonale føringer og kommunale planer, som gir overordnede retningslinjer for friluftsliv og arealbruk. Tilrettelegging for friluftsliv skal inngå i et helhetlig planarbeid.

Inndelingen av planen legger opp til at kapittel 2 Naturvennlig tilrettelegging beskriver hvordan vi vil ha det, mens kapittel 3,4 og 5 beskriver hvordan vi gjør det. Vedlegg 1 gir en oversikt over hvert enkelt område med tiltak.

1.3 Organisering og medvirkning

Innbyggermedvirkning er viktig for å sikre at tiltakene fremmer et aktivt friluftsliv i lokalmiljøet. Det har vært viktig å innhente innspill fra lokalsamfunnsutvalgene for å forankre forvaltningsplanene lokalt, og sikre at flest mulig i lokalsamfunnet har eierskap til friluftslivsområdene i Fredrikstad.

Virksomhet park har hatt ansvaret for arbeidet med planen, og har innhentet innspill fra kommunale virksomheter innen naturforvaltning, idrett og kultur.

2. Naturvennlig tilrettelegging

Prinsipper for naturvennlig tilrettelegging er omhandlet i DN-håndbok nr. 27 «Naturvennlig tilrettelegging for friluftsliv». Naturvennlig tilrettelegging handler om fysisk tilrettelegging for friluftsliv. Formålet er å fremme økt friluftslivsaktivitet gjennom naturvennlig, fysisk tilrettelegging som kan minske barrierene og stimulere til økt deltagelse i friluftsliv.

Tilretteleggingen skal unngå å forringe friluftslivsopplevelsen og best mulig ivareta områdets natur- og kulturminneverdier. Naturvennlig tilrettelegging handler også om helhetlig planlegging som innebærer blant annet at friluftsliv skal være forankret i kommunens areal- og samfunnsplanlegging (Miljødirektoratet, 2019).

2.1 Samle inngrepene

For å ivareta natur- og kulturverdier, og skape gode møte- og aktivitetsplasser, er det viktig å samle inngrepene. På noen områder satses det på relativt omfattende opparbeiding og høy tilretteleggingsgrad. Aktuelle tilretteleggingstiltak vil da være utfartsparkering, servicebygg med toaletter og gressletter/oppholdsareal på badeplasser. På disse områdene bør tilretteleggingstiltak i størst mulig grad samles og legges nær innfallsportene til friluftslivsområdene.

Mange av friluftslivsområdene i Fredrikstad er knyttet til kysten. Et viktig prinsipp for de kystnære friluftslivsområdene er at størst mulig av strandsonen skal være urørt. God tilrettelegging kan innebære enkle, naturvennlige installasjoner som stimulerer til friluftslivsaktivitet. Uavhengig av opparbeidelsesgrad bør skjemmende og dominerende plassering av tiltak i landskapet unngås.

Eksempler på fysiske tilretteleggingstiltak kan være:

- Parkeringsplass
- Servicebygg m/toalett
- Utedo
- Søppelstativer
- Benker/bord
- Bål-/grillplasser
- Brygge/bryggesti
- Stupebrett/badetrapp
- Molo
- Baderampe
- Fortøyningsbolter
- Bro/gangbro
- Trapp
- Teltplass
- Gapahuk/lavvo
- Fugletårn
- Teltområde
- Informasjonsskilt/tavle
- Markbearbeiding
- Rydding av vegetasjon

2.2 Balanse mellom områder med og uten tilrettelegging

Friluftsliv er en viktig kilde til rekreasjon og fysisk aktivitet. I kommunedelplanen Aktive liv går det fram at et variert friluftslivstilbud er en viktig del av kommunens folkehelsearbeid og brukes som virkemiddel for å styrke folkehelsen. Kommunen har en målsetting om at alle som bor i Fredrikstad skal ha mulighet til å utøve en aktivitet ut fra egne interesser, fysiske og sosiale forutsetninger, livssituasjon og ressurser (Kommunedelplan "Aktive liv i Fredrikstad").

Et viktig virkemiddel for å skape et variert friluftslivstilbud er å skape god balanse mellom områder med og uten tilrettelegging. På den måten sikrer vi et bredt spekter av områder med tilrettelegging og områder som gir mulighet til å oppleve tilnærmet urørt natur. Urørte naturområder kan være en sentral kvalitet i store sammenhengende naturområder, men også i urbane områder og i nærmiljøet til tettsteder som blant annet 100-meterskoger for barn.

Ulikt terreng og naturtyper, variasjoner mellom åpne og lukkede landskap, ulike farger, lukter, lyd og lys, er en del av opplevelseskvalitetene som vi oppsøker gjennom friluftslivet. Ved tilrettelegging for fysisk aktivitet og friluftsliv skal man være bevisst de ulike naturkvalitetene og på den måten ta hensyn til viktig natur, men også tilrettelegge for gode opplevelser av naturen. (Kommunedelplan for naturmangfold i Fredrikstad).

For å tilrettelegge for utøvelse av friluftsliv på en naturvennlig måte må man planlegge godt, hente inn kunnskap om det biologiske mangfoldet, begrense inngrepene, samle inngrepene, bevare variasjonene i landskapet, bevare naturopplevelsene, utnytte det naturlige terrenget, satse på nærmiljøet og velge naturvennlig materialer (Kommunedelplan "Aktive liv i Fredrikstad").

Tilrettelegging bør vurderes når man ønsker å:

- Stimulere til økt deltakelse i friluftsliv
- Legge til rette for økt bruk/økt kapasitet i populære områder
- Ivareta opplevelsen for brukerne
- Informere brukere i det aktuelle området
- Tilrettelegge for alle og/eller noen utvalgte brukergrupper
- Kanalisere ferdsel
- Hindre uønsket slitasje
- Redusere konflikter mellom brukere (for eksempel gående vs. syklende)
- Legge til rette for ulike aktiviteter (grill- og bålplasser, klatrefelt)
- Redusere konflikter med grunneier og naboer til områder
- Sikre utsatte steder

Tilrettelegging bør unngås når:

- Fravær av tilrettelegging er vesentlig for området friluftslivsverdi
- Fravær av tilrettelegging er vesentlig for å ivareta området plante- og dyreliv
- Tilrettelegging kan skade kulturminner og redusere landskapets opplevelseskvaliteter
- Det ut fra et helhetlig miljøperspektiv er bedre å tilrettelegge i andre områder

Prinsippene er hentet fra DN-håndbok nr. 27 «Naturvennlig tilrettelegging for friluftsliv».

2.3 Hensyn til natur- og kulturverdier

Friluftslivsforvaltning rommer et bredt spekter av tilretteleggingstiltak for å fremme allmennhetens tilgang til natur. Tilretteleggingstiltak skal være i tråd med friluftslivsformålet og samtidig ivareta naturmangfoldet på en god måte.

I forbindelse med vegetasjon som er sårbar for slitasje, vil kanalisering av ferdsel være et godt tilretteleggingstiltak for å beskytte naturen framfor å sette opp forbudsskilt. Det er viktig å beholde den opprinnelige vegetasjonen for å bevare et variert og spennende naturområde. Det bør i hovedsak legges opp til at naturen etablerer seg rundt nye stier. Leplanting og tilsåing bør bestå av stedegne arter (Kommunedelplan for naturmangfold i Fredrikstad).

Kulturminner og kulturhistorie skal i større grad brukes som motivasjonsfaktor og opplevelsesressurs i friluftsliv. Dette innebærer blant annet at det skal bli økt fokus på synliggjøring og formidling av kulturminner og kulturhistorie i friluftslivsområdene.

2.4 Universell utforming

Universell utforming skal vurderes for å gjøre friluftslivsområdet best mulig tilgjengelig for flest mulig. Universell utforming er å utforme produkter og omgivelser på en slik måte at de kan brukes av alle mennesker, i så stor utstrekning som mulig, uten behov for tilpassing og en spesiell utforming.

Universell utforming bør tilstrebes der det allerede er høy grad av tilrettelegging. Innfartsårer til de bynære delene av marka er viktige å sikre og utvikle for alle brukergrupper. I Fredrikstadmarka er Bjørndalsdammene et godt eksempel, med innfartsparkering og opparbeidede arealer som er tilgjengelig for alle. Fredrikstad har ellers badeplasser spredt i kommunen med rullestolvennlige baderamper, og utstyr tilpasset mennesker med nedsatt funksjonsevne.

Universell utforming skal alltid vurderes i sammenheng med naturen og opplevelseskvaliteten for dem som allerede bruker området. Både de fysiske tiltakene, og den eventuelt økte bruken de medfører, bidrar til å endre opplevelsen av området

2.5 Vurder alternative virkemidler

Alternative virkemidler er tiltak som kan erstatte eller redusere behovet for fysisk tilrettelegging. Bruk av nettsted, kart eller apper kan redusere behovet for informasjonsskilt i naturen. Tilgang til kollektivtransport, gang- og sykkelveier kan vurderes som både alternativ og supplement til parkeringsplasser.

Kommunen arbeider med skilting av hovedsykkelveier og skilte samtidig til en rekke friluftsområder. For eksempel skiltes det fra Fredrikstad sentrum til Fredrikstadmarka for syklist. Kommunen har også lagt ut informasjon om hvordan man kan sykle til en rekke populære badeplasser, som til det statlig sikrede friluftslivsområdet Foten. Her er det tilrettelagt både med utfartsparkering og sykkel- og gangvei. Kommunen har lagt ut informasjon om hvordan man kan sykle til Foten gjennom Fredrikstad kommunes hjemmeside: [Sykle til Foten](#).

3. Forvaltning og drift av friluftslivsområder

3.1 Drift

Driftsoppgaver skiller mellom løpende driftsoppgaver og større, mer omfattende driftsoppgaver. Strandrydding, tilsyn med servicebygg/vask, gressklipping og tømning av søppeldunker er noen av de mest vanlige løpende driftsoppgavene i friluftslivsområdene.

På de mye brukte badeplassene Bevø, Vispen, Enhuskilen, Tangen, Dypeklo, Foten og Mærrapanna utføres det daglig tilsyn og vask etter behov fra midten av mai til september. På områder med mindre besøk har skjærgårdstjenesten tilrettelagt med utedoer (totalt 29 stk.). På disse er det tilsyn to-tre ganger i løpet av en sesong og tømning ved behov.

Større, men mindre hyppige driftsoppgaver omfatter beisning av brygger og installasjoner, utbedring av parkeringsplasser og vegetasjonskontroll mm. Utstyr som badeflåter og badestiger tas inn hvert år for å unngå skader (is, uvær), unødig slitasje og for ettersyn/utbedring. Noen badestiger på utvalgte friluftslivsområder får stå ute hele året for å tilrettelegge for vinterbading. Dette gjelder badestiger på Mærrapanna, Slevik, Dypeklo, Helleskilen, Foten, Tjeldholmen og Humlekjær.

3.1.1 Renovasjon

I friluftslivsområdene gjelder regelen om sporløs ferdsel, og folk oppfordres til å ta med søppel hjem. På populære friluftslivsområder med mange brukere, større rasteplasser og badestrender settes det ut søppelkasser eller større anlegg for søppelhåndtering. Det er viktig å finne det rette nivået med tanke på omfang, driftskostnader og at søppelstativene ikke blir dominerende i landskapet.

For å redusere antall søppelstativer og behovet for tømning er det nedgravde avfallskontainere på de mest besøkte badeplassene som Mærrapanna, Foten, Dypeklo, Vispen og Tangen.

Skjærgårdstjenesten har fast kjørerute for tømning av søppelstativer i perioden april–oktober. Om vinteren er alle dunkene tatt på land eller lagt ned i terrenget. Fredrikstad kommune jobber med å etablere dypoppsamlere i sjøen i Torsnes og på Geitøya, og redusere antallet små hentepunkter. Dette tiltaket gjør at skjærgårdstjenesten sparer tid som kan benyttes til tilsyn og skjøtsel i området.

Miljødirektoratet utreder i samarbeid med Sjøfartsdirektoratet et nasjonalt forbud mot tømning av septik fra fritidsbåter i Oslofjorden lenger enn 300 meter fra land. I denne sammenheng jobber Fredrikstad kommune med å planlegge for etablering av mottaksanlegg for septik fra fritidsbåter. Plassering av tømmestasjoner vurderes ut ifra behov og rekkevidde. Per dags dato har Fredrikstad kommune ingen offentlig eide tømmestasjoner. Av egnede områder er det ønskelig å få på plass en flytende septiktank i forbindelse med etablering av dypoppsamler for søppel på Geitøya.

3.1.2 Skjøtsel i friluftslivsområder

Virksomhet miljø og landbruk har forvaltningsansvaret for naturmangfold, og samarbeider med virksomhet park om skjøtsel av naturverdier i friluftslivsområdene. Blant annet finner vi en av de mest truede naturtypene kystlynghei på statlig sikrede friluftslivsområder som Flatskjæra, Garnholmen, Lyngholmen og Nordre Søster. I forbindelse med Handlingsplan for kystlynghei, ble det utarbeidet en rapport om kystlynghei i Fredrikstad kommune (2017). I rapporten blir det anbefalt at beting og lyngbrenning bør tas opp igjen på alle områdene. Dette har vært utført med

suksess blant annet på Lyngholmen. Ved å innføre skjøtsel av kystlynghei sikres ivaretagelse av en sjelden naturtype, i tillegg til at kystlyngheilandskapet utgjør en unik opplevelse for friluftslivsbrukere.

Til venstre: Kystlyngheibrenning på Lyngholmen, senhøst 2022. Til høyre: Røsslyng som spirer etter tidligere lyngbrenning.

Fredrikstad kommune har også skjøtsel av kulturminner. På Store Råholmen er det inngått skjøtselsavtale med fylkeskommunen for å ta vare på et historisk steinbrudd med tilhørende anlegg. Skjærgårdstjenesten utfører den årlige skjøtselen som omfatter blant annet skånsom rydding av vegetasjon rundt en skinnegang som var brukt til frakt av steinblokker.

Skjærgårdstjenesten fjerner årlig vegetasjon omkring skinnegang for å bevare kulturmiljøet på Store Råholmen. Vår 2022.

3.1.3 Frivillige

Frivilligheten gjør en innsats for å sikre aktivitet og tilgjengelighet til friluftslivsområdene. Kommunen støtter frivillighetens engasjement ved å legge til rette for ulike typer avtaler om vedlikehold og drift. Avtalene omfatter blant annet vedlikehold og opparbeidelse av turstier/løyper, installasjoner, utstyr og vegetasjonsbehandling. Samarbeid med frivilligheten oppleves som verdifull i forhold til lokalkunnskap, erfaringsdeling, engasjement og kapasitet.

4. Statlig sikrede friluftslivsområder

Statlig sikring er en ordning som gjør at viktige friluftslivsområder blir varig sikret for allmennhetens friluftsliv. I tillegg stimulerer sikringen til fysisk tilrettelegging for friluftsliv ved at kommunen kan søke om statlig tilskudd til å finansiere tiltakene. Fylkeskommunen forvalter den statlige tilskuddsordningen, og for å kunne søke skal det utarbeides en egen detaljert forvaltningsplan.

4.1 Formålet med statlig sikring

Formålet med statlig sikring knyttes til utfordringer med tilgjengelighet og tilrettelegging på områder som kan være utsatt for intensiv bruk. Et område kan også vurderes sikres dersom det er press på

utbygging, eller det har en nøkkelfunksjon som en del av sammenhengende grønnstruktur eller tursti. Deler av det vernede området kan også være statlig sikret fordi området er viktig for friluftsliv og naturopplevelse. Eksempler på dette er Nordre Søster, Bempillen og Mærrapanna. Ved eventuell interessekonflikt mellom friluftsliv og naturverdier, har verneforskriften med tilhørende forvaltningsplan forrang.

Fredrikstad kommune har 40 områder som er statlig sikret (se tabell 1). Fredrikstad kommune samarbeider med Oslofjordens friluftsråd om forvaltningen på noen statlig sikrede friluftsområder. Dette gjelder områder hvor kommunen og Oslofjordens friluftsråd har delt grunneierskap (eks. Flatskjæra og Helleskilen).

Tabell 1 Oversikt over statlig sikrede friluftslivsområder som forvaltes av Fredrikstad kommune

Oversikt over statlig sikrede friluftslivsområder	
Bempillen	Krittberget
Bevø	Lettretangen
Bjørndalen	Lyngholmen
Dølasletta	Mærrapanna
Enhuskilen	Rakholmen
Fjelle	Risholmene
Flatskjæra	Rødholmen
Flåtaviken	Skogholmen
Foten	Smertudammen
Fredrikstadholmen	Stangeskjær
Furuholmen Østre	Søndre Missingen
Garnholmene	Søster N.
Glufsa	Tangen og Bukkholmen
Helleskilen	Teineholmen
Humlekjær	Tjeldholmen og Burholmen
Humlekjær parkering	V. Skogholmen
Håholmen i Fredrikstad	Vispen

4.2 Sikring av nye friluftslivsområder

Under planperioden 2019–2022 ble fem nye friluftslivsområder sikret: Bjørndalen, Flatskjæra, Helleskilen, Humlekjær badeplass og Smertudammen.

Mye brukte områder bør sikres for framtiden som offentlig friluftslivsområder. Gjennom et samarbeidsprosjekt med fylkeskommunen og Klima- og miljødirektoratet sikres prioriterte friluftsområder med hovedvekt på landfaste strandområder i nærheten av tettbygde strøk.

Markaområdene, korridorer fra sentrum og boligstrøk og arealer for adkomst og parkering bør prioriteres. Viktige badeplasser som Dypeklo og Solviken bør også sikres.

Høy

4.3 Variasjon av tilretteleggingsgrad i statlig sikrede friluftslivsområder

Områder i de statlig sikrede friluftslivsområdene hvor det satses på høy grad av tilrettelegging er populære utfartsområder som Bjørndalen, Foten og Mærrapanna. Det finnes også områder hvor det satses på lav grad av tilrettelegging for å ivareta statlig sikrede friluftslivsområder med tilnærmet urørt natur som blant annet Rødholmen, Teineholmen og Nordre Søster. Kommunen har ulik satsing på tilretteleggingsgrad ut i fra mål om både å fremme friluftsliv og rekreasjonsverdier, og å ta vare på viktige natur- og kulturverdier.

4.3.1 Områder med høy grad av tilrettelegging

Foten er et kystnært statlig sikret friluftslivsområde og har utallige bademuligheter. På Foten satses det på høy grad av tilrettelegging for at området skal være en sosialt tilgjengelig møteplass for alle. Naturen ved Foten har også spesielle naturverdier, hvor rik sumpskog og ålegresseng er viktige levesteder for svært mange arter knyttet til land og sjø. Bjørndalen er et annet eksempel på et friluftslivsområde i marka med høy grad av tilrettelegging.

4.3.2 Områder med middels grad av tilrettelegging

Lettretangen er et kystnært friluftslivsområde godt egnet til å sette opp telt etter friluftslovens regler (Friluftsloven). Store deler av friluftslivsområdet har spesielle naturverdier og det legges vekt på naturlig tilrettelegging for å ta vare på de viktige naturverdiene. Blant annet finnes den utvalgte naturtypen slåttemark som slås årlig og er inngjerdet og skiltet for at forhindre tråkk og slitasje.

4.3.3 Områder med lav grad av tilrettelegging

Nordre Søster er et statlig sikret friluftslivsområde og utgjør samtidig en del av Ytre Hvaler nasjonalpark. All tilrettelegging på Nordre Søster skal være i tråd med nasjonalparken sine føringer. Ved eventuell interessekonflikt har verneforskriften med tilhørende forvaltningsplan forrang. Deler av Nordre Søster har ferdselsforbud i hekketiden (Fredrikstad kommune, 2015).

Lav

4.4 Oversikt over tilretteleggingsbehov i statlig sikrede friluftslivsområder

Kommunen har utført en kartlegging av ønskelige og/eller nødvendige tilretteleggingsbehov i statlig sikrede friluftslivsområder for planperioden 2023–2026 (se tabell 2).

Som en del av kartleggingen har kommunen kontaktet alle lokalsamfunnsutvalgene for å innhente informasjon og innspill om ønskelige tilretteleggingstiltak.

Tabell 2 Oversikt over tilretteleggingsbehov med anslåtte kostnader i statlig sikrede friluftslivsområder i Fredrikstad kommune

Område (navn)	Tiltak	Utføres av	Gjennomføres år	Kostnad	
Bjørndalen	Skilte innfartsårer til marka	Fredrikstad kommune	2023	kr	150 000
Flatskjæra	Forprosjekt til formidlingstiltak og skiltplan	Fredrikstad kommune	2023	kr	10 000
Foten	Informasjonsskilt	Fredrikstad kommune	2023	kr	20 000
Foten	Volleyballbane for barn på gress	Fredrikstad kommune	2023	kr	15 000
Foten	Badeflate	Fredrikstad kommune	2023	kr	90 000
Helleskilen	Generelle tiltak for å gi området et løft	Fredrikstad kommune/ Oslofjordens friluftsråd	2023	kr	10 000
Helleskilen	Kartlegge områdets potensial for buldring	Fredrikstad kommune/ Oslofjordens friluftsråd	2023	kr	10 000
Lettretangen	Nytt søppelskur	Fredrikstad kommune	2023	kr	40 000
Lyngholmen	Tilbakeføre teltområde	Fredrikstad kommune	2023	kr	10 000
Mærrapanna	Etablering av stupebrett på vestsiden	Fredrikstad kommune	2023	kr	50 000
Rakholmen	Utskiftning av brunderlag	Fredrikstad kommune	2023	kr	20 000
Søster N.	Opprydding av gammelt gjerde	Fredrikstad kommune	2023	kr	8 000
Tangen og Bukkholmen	Reparere båtslipp	Fredrikstad kommune	2023	kr	35 000
Tangen og Bukkholmen	Rehabilitering av brygge for fritidsbåter	Fredrikstad kommune	2023	kr	1 000 000
Vispen	Nye rastebord	Fredrikstad kommune	2023	kr	20 000
Anderslippen	Utbedring av parkeringsplassen	Fredrikstad kommune	2024	kr	25 000
Anderslippen	Informasjonstiltak	Fredrikstad kommune	2024	kr	20 000
Bjørndalen	Informasjonstiltak	Fredrikstad kommune	2024	kr	30 000
Enhuskilen	Fjerne betongstøpt konstruksjon	Fredrikstad kommune	2024	kr	35 000
Flatskjæra	Informasjonsskilt	Fredrikstad kommune/ Oslofjordens friluftsråd	2024	kr	40 000
Helleskilen	Informasjonstiltak buldring	Fredrikstad kommune	2024	kr	30 000
Helleskilen	Badeflate	Fredrikstad kommune	2024	kr	30 000
Helleskilen	Ny grillplass	Fredrikstad kommune	2024	kr	20 000

Humlekjær	Sette ut OF kajakkstativ	Fredrikstad kommune/ Oslofjordens friluftsråd	2024	kr	10 000
Kjøkøy fort	Utedo	Fredrikstad kommune	2024	kr	40 000
Lettretangen	Gapahuk med vedplass	Fredrikstad kommune	2024	kr	50 000
Søndre Missingen	Tilrettelagt oppholdssted	Fredrikstad kommune	2024	kr	50 000
Lyngholmen	Nytt søppelskur	Fredrikstad kommune	2024	kr	40 000
Flatskjæra	Oppgradering av søppelbod	Fredrikstad kommune/ Oslofjordens friluftsråd	2025	kr	40 000
Garnholmen	Lyngbrenning	Fredrikstad kommune i samråd med grunneiere	2025-2026	kr	15 000
Helleskilen	Utlån av chrashpads	Fredrikstad kommune/ Oslofjordens friluftsråd	2025	kr	-
Mærrapanna	Ny pumpe til toalettbygg Mærrapanna	Fredrikstad kommune	2025	kr	80 000
Rakholmen	Informasjonsskilt	Fredrikstad kommune	2025	kr	15 000
Smertudammen	Badeinnstallasjon	Fredrikstad kommune	2025	kr	200 000
Søndre Missingen	Ny bryggeløsning i havna med knekter	Fredrikstad kommune	2025	kr	90 000
Glufsa	Badeinnstallasjon	Fredrikstad kommune	2026	kr	90 000
Mærrapanna	Bryggerestaurering på Geitøya	Fredrikstad kommune	2026	kr	150 000
Søndre Missingen	Restaurere vippefyr	Fredrikstad kommune	2026	kr	90 000
Vispen	Bekjempelse fremmede arter	Fredrikstad kommune	2023- 2025	kr	35 000
Lyngholmen	Brenning	Fredrikstad kommune	2023-2026	kr	15 000
Lyngholmen	Beiting	Fredrikstad kommune	Årlig	kr	50 000
Totalt kostnad i planperiode				kr	2 928 000

5. Vanlige friluftslivsområder

I tillegg til statlig sikrede friluftslivsområder, forvalter virksomhet park også vanlige friluftslivsområder, det vil si friluftslivsområder som er uten statlig sikring. Friluftslivsområdene uten statlig sikring er primært offentlig regulerte friområder, men kan også være andre områder der kommunen er betydelig inne i drift og forvaltning i henhold til foreliggende avtaler eller praksis. I dag utgjør dette 26 friluftslivsområder (se tabell 3).

Tabell 3 Oversikt over friluftslivsområder som forvaltes av Fredrikstad kommune

Oversikt over friluftslivsområder uten statlig sikring	
Samhold	Tamburen/Tamburskjæra
Dypeklo	Teastranda-Vikane
Store Sandvik	Ramsøy
Tosekalven	Vetatoppen
Gansrød og Pernesbukta	Kvernbauen
Gåsa	Øyenkilen
Lervik brygge	Munken/Munketangen
Roppestad/Refsahlholmen	Store Råholmen
Lille Råholmen	Sauholmen
Bjerkeli	
Slevikkilen/Slevikstranda	
Blåsopp	
Buvika	
Solviken/Sandbukta	
Faratangen	
Strømsund/Strømtangen	
Hankøundet-Klatrefjellet	

5.1 Variasjon av tilretteleggingsgrad i vanlige friluftslivsområder

Høy

Områder i de vanlige friluftslivsområdene hvor det satses på høy grad av tilrettelegging er populære utfartsområder som Dypeklo og Samhold. Kommunen har ulik satsing på tilretteleggingsgrad ut i fra mål om både å fremme friluftsliv og rekreasjonsverdier, og å ta vare på viktige natur- og kulturverdier.

5.1.1 Områder med høy grad av tilrettelegging

Dypeklo er et kystnært friluftslivsområde og er en populær badeplass for barnefamilier. På Dypeklo satses det på høy grad av tilrettelegging for at området skal være en sosialt tilgjengelig møteplass for alle. Vetatoppen er et annet eksempel på et friluftslivsområde i marka med satsing på høy grad av tilrettelegging.

5.1.2 Områder med middels grad av tilrettelegging

Roppestadholmen er et kystnært friluftslivsområde og et badested mye brukt av hyttegjester i området, men er også besøkt av lokalbefolkningen. Store deler av friluftslivsområdet har spesielle naturverdier og det legges vekt på naturlig tilrettelegging for å ta vare på de viktige naturverdiene.

5.1.3 Områder med lav grad av tilrettelegging

Store Råholmen er fredet som del av Kråkerøy-skjærgården naturreservat og er fredet som kulturmiljø etter kulturminneloven (Kulturminneloven). Området er viktig for friluftsliv og natur- og kulturopplevelse. All tilrettelegging skal være i tråd med verneforskriften til naturreservatet og kulturmiljøet. Føringer for tilrettelegging for friluftslivet omfatter vedlikehold/istandsetting av etablerte tilretteleggingstiltak og å holde stier åpne.

Ved eventuell interessekonflikt har verneforskriften til Kråkerøy naturreservatet med tilhørende forvaltningsplan forrang (Fylkesmannen i Østfold, 2015).

Lav

5.2 Oversikt over tilretteleggingsbehov i vanlige friluftslivsområder i Fredrikstad kommune

Kommunen har utført en kartlegging av ønskelige og/eller nødvendige tilretteleggingsbehov i vanlige friluftslivsområder for planperioden 2023–2026 (se tabell 2).

Som en del av kartleggingen har kommunen kontaktet alle lokalsamfunnsutvalgene for å innhente informasjon og innspill om ønskelige tilretteleggingstiltak.

Tabell 4 Oversikt over tilretteleggingsbehov med anslåtte kostnader i vanlige friluftslivsområder i Fredrikstad kommune

Område (navn)	Tiltak	Utføres av	Gjennomføres år	Kostnad
Buvika	Skilt krabbebrygge	Fredrikstad kommune	2023	kr 5 000
Buvika	Tryggere tilgang opp/ned på svaberget og til sitteplass på svaberg.	Fredrikstad kommune	2023/2024	kr 20 000
Tosekalven	Flytende dypoppsamler	Fredrikstad kommune	2023/2024	kr 900 000
Teastranda-Vikane	Grillplass	Fredrikstad kommune	2023/2024	kr 5 000
Buvika	Oppgradere parkeringsskilt	Fredrikstad kommune	2024	kr 5 000
Dypeklo	Renovering av toalettbygg	Fredrikstad kommune	2024/2025	kr 2 000 000
Totalt kostnad i planperiode				kr 2 935 000

6. Litteratur

- Forskrift om utvalgte naturtyper etter nml. (13.05.2011). *Forskrift om utvalgte naturtyper etter naturmangfoldloven*. Hentet fra <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2011-05-13-512>
- Fredrikstad kommune. (2011). Kommuneplanens arealdel 2011-2013. Hentet fra <https://www.fredrikstad.kommune.no/tjenester/politikk-og-demokrati/planer/alleplaner/arealdel/>
- Fredrikstad kommune. (2015). *Skjøtselsplan Nordre og Søndre Søster*. Østfold. Hentet fra https://www.nasjonalparkstyre.no/uploads/files_ytre_hvaler/Skjotselsplaner/skjotselsplan-sosteroyene.pdf
- Fredrikstad kommune. (2017). *Kystlynghei i Fredrikstad kommune - Strømtangen, Flatskjæra, Lyngholmen, Nordre Garnholmen og Sveholmen*.
- Fredrikstad kommune. (vedtatt av bystyret 18.10.2018). *Kommunedelplan for naturmangfold i Fredrikstad*.
- Fredrikstad kommune. (vedtatt av Bystyret 2. Mai 2019). *Kommunedelplan idrett, fysisk aktivitet, friluftsliv og marka*.
- Fredrikstad kommune. (vedtatt av Bystyret 26. April 2018). *Kommuneplanens samfunnsdel - Fredrikstad mot 2030*. Hentet fra <https://www.fredrikstad.kommune.no/tjenester/politikk-og-demokrati/planer/alleplaner/samfunnsdel/>
- Friluftsløven. (01.07.1957). *Lov om friluftslivet*. Hentet fra <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1957-06-28-16>
- Fylkesmannen i Østfold. (2015). *Forvaltningsplan for Kråkerøy-Skjærgården Naturreservat, inkludert Store Råholmen kulturmiljø*. Hentet fra <https://www.statsforvalteren.no/siteassets/fm-oslo-og-viken/miljo-og-klima/rapporter/miljoernavdelingen-i-ostfolds-rapportserie-1985-2018/forvaltningsplaner/forvaltningsplan-for-krakeroy-skjargarden-2015.pdf>
- Kulturminneloven. (15.02.1979). *Lov om kulturminner*. Hentet fra https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1978-06-09-50#KAPITTEL_1
- Miljødirektoratet. (2015). *Friluftsliv for alltid - statlig sikring av friluftslivsområder*. Miljødirektoratet. Hentet fra <https://www.miljodirektoratet.no/globalassets/publikasjoner/m462/m462.pdf>
- Miljødirektoratet. (2019). *Naturvennlig tilrettelegging for friluftsliv*. Miljødirektoratet. Hentet fra <https://www.miljodirektoratet.no/globalassets/publikasjoner/m1326/m1326.pdf>

Vedlegg 1: Oversikt tiltak friluftslivsområder til forvaltningsplan 2023–2026

